

TAFEL LEVEN LANG ONTWIKKELEN

Bijlagen:

1. Programma van Uitvoering 2020
2. Lijst leden Kopgroep LLO Waterwegregio
3. Brainstorm wethouders EZ en Onderwijs
4. Inventarisatie Kopgroepleden
5. Samenvatting Platform 31

MASTERPLAN LLO: Focus 2026 op Leven Lang Ontwikkelen Waterwegregio

januari 2022

Voor u ligt het masterplan LLO waarin de focus voor de komende vier jaar voor de Tafel LLO wordt geschetst. Visie en overtuigingen staan reeds beschreven in het Programma van Uitvoering LLO uit 2020. Dit Masterplan vormt de bron voor de jaarplannen (incl. begroting) die jaarlijks worden opgesteld. Het Masterplan is geschreven door een schrijversclub met vertegenwoordigers van onderwijs, overheid, ondernemers en maatschappelijke instellingen en is vastgesteld in de Kopgroep van de Tafel LLO op 31 januari 2022.

Hoe het begon

In de zomer van 2020 besloot de Riverboard, een samenwerkingsverband van lokale ondernemers en overheden in Schiedam, Vlaardingen en Maassluis (de Waterwegregio) de Tafel Leven Lang Ontwikkelen te starten. De urgentie werd bevestigd door onder andere het rapport van Platform 31 (zie samenvatting bijlage 5), opgesteld op verzoek van de drie Waterweggemeenten. Daarin werden de nadelige effecten van deze zogenaamde 'intermediaire zone' onderbouwd met keiharde gegevens. Het blijkt onomstotelijk, dat de regio steeds meer kampt met een toename aan laag geletterdheid onder een relatief grote groep volwassenen en kinderen en een groeiende mismatch tussen vraag en aanbod op de arbeidsmarkt. Ook het niveau van technische kennis en vaardigheden blijft achter bij de nieuwe technologische ontwikkelingen in de bedrijven. De bijzondere aandacht die hieraan in grotere steden kan worden gegeven onder andere vanwege Rijksfinanciering, zoals op Rotterdam Zuid, steekt schril af bij wat in de Waterwegregio aan mogelijkheden zijn. De kansenongelijkheid neemt toe in plaats van af. De pandemie versterkt dit effect.

De Riverboard stelde vast, dat er vanwege de urgentie en de omvang van de sociale en economische problemen in de Waterwegregio handelend moest worden opgetreden, ook al was er nog geen perspectief op de benodigde financiële ondersteuning. De Kopgroep Tafel Leven Lang Ontwikkelen werd samengesteld met sleutelfiguren uit het onderwijs, overheden en ondernemers in de Waterwegregio. Deze waren alle persoonlijk benaderd over de deelname en het feit, dat alle activiteiten op vrijwillige basis en onbezoldigd zouden worden verricht. Voor het voorzitterschap van de Tafel Leven Lang Ontwikkelen werd oud-politica Agnes van Ardenne bereid gevonden. Zij stelde een Program van Uitvoering (zie bijlage 1) op, dat in december 2020 door de Kopgroep werd vastgesteld.

Tijdens de eerste vergadering van de Kopgroep Tafel LLO op 31 oktober 2020 bleek een goede mix van vertegenwoordiging vanuit overheden, onderwijs, ondernemers en maatschappelijke instellingen met elkaar aan de slag te willen en dit ook konden. Een '*coalition of the willing and able*' was ontstaan. (Zie bijlage 2) Net als in het LeerWerkAkkoord Rotterdam werd besloten langs de drie sporen Huis naar Werk, School naar Werk en Werk naar Werk te starten. Hiertoe werden drie subtafels ingericht, die ieder met een of meer concrete nieuwe projecten per spoor voor de gehele regio alvast van start gingen.

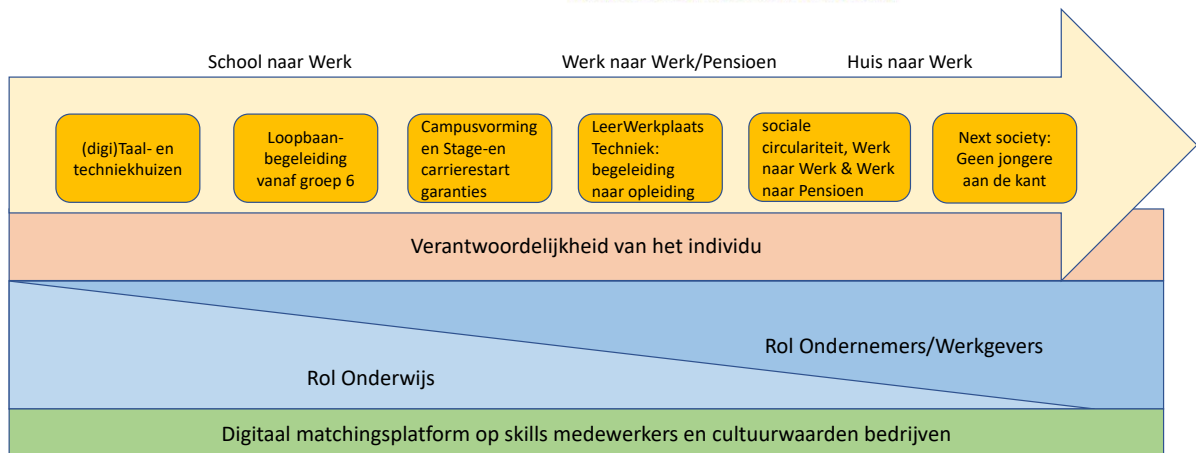
Het ging onder meer om:

1. 'Leerwerkplaats Techniek', meerdere locaties Techniek- en Taalhuizen in de drie steden, waar jongeren en hun ouders technische skills worden bijgebracht door ondernemers ter plaatse. (initiatief ondernemer Ronald van de Merwe)
2. 'Gaan voor een Baan', analoog aan de aanpak op Rotterdam Zuid: ieder kind en jongere heeft een loopbaanoriëntatieprogramma op basis van een Routekaart met mogelijkheden om bij bedrijven kennis en ervaring op te doen, al of niet in schoolverband. (initiatief Annet Dries)
3. Het ontwikkelen van een digitaal platform voor circulaire beschikbaarheid gekwalificeerd arbeidspotentieel in de regio. (initiatief ondernemer Amy Oerlemans van Kloet Schildersbedrijf).

Daarnaast werden tijdens de bijeenkomsten van de Kopgroep de voortgang over lopende en nieuwe initiatieven voor Leven Lang Ontwikkelen gedeeld, zoals bijvoorbeeld de doorontwikkeling van de Food Innovation Academy in Vlaardingen, de kennis- en leerbijeenkomsten voor basisschoolleerlingen bij Lely Industries in Maassluis en van het Techniek- en Zorgonderwijs met bedrijven en zorginstellingen voor VMB0-leerlingen bij Lentiz in Schiedam.

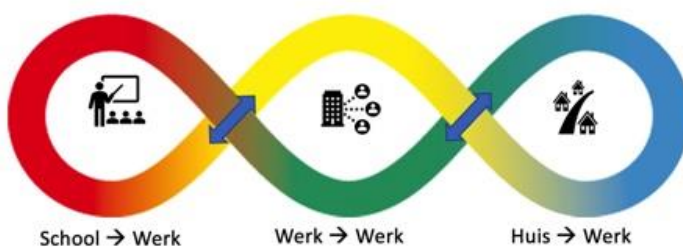
In het najaar van 2020 nam de Kopgroep het Program van Uitvoering (PvU) aan. Dat is leidend voor de komende jaren. De Tafel LLO van de Riverboard is actief lid van landelijke kring van de Tafels LLO van de SER, waar regelmatig veel kennis en ervaring wordt uitgewisseld. De meeste Tafels LLO in den lande zijn door overheden geïnitieerd en worden door overheidsvertegenwoordigers geleid. In de regio Waterweg gaat het om een initiatief en inzet van ondernemers, die de LLO-kar met onderwijsbestuurders en vertegenwoordigers van de lokale en provinciale overheid trekken.

Er is draagvlak bij de partijen om een aantal projecten die voor de regio cruciaal zijn, met elkaar te willen oppakken. Zie in figuur 1 welke projecten dit zijn.

Figuur 1: De samenhang van de LLO-projecten

In de circulaire economie, doorlopen mensen in hun loopbaan verschillende stadia en kruisingen. Zo kan bv een leerling van de Food Innovation Academy (FIA) tegen het einde van zijn loopbaan besluiten om docent te worden bij de FIA of herintreders begeleiden in een van de projecten van Stroomopwaarts. In de werkgroep Van werk naar werk hebben de ondernemers dit 'sociale circulariteit' genoemd. Iedereen kan op enig moment geconfronteerd worden met de situatie dat er een situatie is ontstaan waarbij een baan geen vanzelfsprekendheid is. Voor gelijke kansen zijn geen gelijke investeringen nodig. En de investeringen die gedaan moeten worden, dienen zo vroeg mogelijk worden gedaan. Juist investeren aan de preventieve kant, al van jongs af aan kinderen in de regio voorbereiden op de belangrijkste basisvaardigheden en dit gedurende de verschillende fases blijven ondersteunen is een vereiste.

Figuur 2: LLO in de circulaire economie: 'sociale circulariteit'.

Pioniersfase voorbij

Na ruim een jaar pionieren breekt er een nieuwe fase aan voor de Kopgroep. Dat bleek onder meer uit de uitgebreide inventarisatie, die Agnes van Ardenne december 2021 onder alle leden van de Kopgroep hield. De Tafel LLO verbindt de deelnemende partijen en hun afzonderlijke ambities.

Daaruit komen tal van regionale initiatieven voort. Daarnaast hebben afzonderlijke interviews met de wethouders Economische Zaken en Onderwijs in de drie steden de eensluidende opinie opgeleverd, dat het voor de regio Waterweg urgent en noodzakelijk is, dat de drie Colleges met de ondernemersverenigingen en de onderwijsbesturen in de Waterwegregio blijven zoeken naar een betere aansluiting op de arbeidsmarkt met name voor alle jongeren in de regio. Het wordt voor de Tafel LLO tijd om van de initiële fase naar de programmerende en uitvoerende fase te gaan. De vraag hoe en waarop de Tafel LLO zich de komende jaren wil richten zal beantwoord moeten worden.

Ambitie

Er is binnen de Kopgroep Tafel Leven Lang Ontwikkelen van de Riverboard een breed gedragen opvatting, dat deze aan zet moet blijven. De eerder geschetste problemen over de aansluiting op de regionale arbeidsmarkt vragen niet om het oplossen van hier en daar enkele mismatches, maar om een inclusieve langdurige aanpak in de regio met alle relevante partijen. Het draagvlak voor zo'n meerjarige aanpak is bij alle Kopgroepleden groot. De verantwoordelijkheid voor de regio, die economisch sterker, slimmer en socialer kan worden, wordt door hen sterk gevoeld.

De effecten van de COVID-19 crisis zullen bovendien nog lang voelbaar blijven, niet in de laatste plaats voor het lerend vermogen en de weerbaarheid van de jongeren en ouderen in de Waterwegregio. Er is dus nu nog meer noodzaak om alle zeilen bij te zetten. Juist voor ondernemers nu al, en zeker in de post-COVID-19 periode, zijn een goed functionerende arbeidsmarkt, gerichte opleidingen, stages en leer/werktrajecten voor (aanstaande) werknemers cruciaal. Er zal veel meer gericht geïnvesteerd moeten worden in taal- en technieklessen voor jong en oud voor een wenkend en werkend perspectief.

Belangrijke elementen naast matchmaking en verhoogde inzet voor taal/techniek aan jong en oud en zicht op de arbeidsmarkt zijn nieuwe technologische ondersteuning, delen van kennis en ervaring, en zo nodig het aanpassen van bestaande leer-werktrajecten. Dataverzameling kan de juiste en tijdige informatie opleveren over de voortgang en de leer- en andere effecten ervan op jongeren en ouderen.

Vanuit dit lerend netwerken ontstaat nieuwe kennis en ervaring om leer/werkproblemen en stages snel en adequaat te kunnen oppakken.

Nu investeren in Leven Lang Ontwikkelen betekent later minder kosten voor levensonderhoud via uitkeringen, doordat kennis en vaardigheden zich door ontwikkelen, waardoor vraag en aanbod beter aansluiten bij de economische ambities van de ondernemers. Het is dus voordeliger voor de sociale en verzekeringsloketten in de regio als er geïnvesteerd wordt in een nieuw perspectief. Dit kan zichtbaar gemaakt worden in business cases.

Geen van de partijen kan dit alleen. Daarom ook het initiatief van de Riverboard om ondernemers, overheden (gemeentelijk, provinciaal, regionaal, Rijk en EU), onderwijsgroepen en maatschappelijke instellingen bij elkaar te brengen. Iedereen is nodig om een robuust stelsel van Leven Lang Ontwikkelen in de Waterweg regio op te zetten.

Het ombuigen van het huidige aanbod-gedreven onderwijs- en arbeidsmarktbeleid naar een vraaggerichte leer/werk economie betekent een beduidend andere aanpak. Ouderbetrokkenheid is hierbij een essentiële factor voor succes, hierin zal ook fors geïnvesteerd moeten worden. En de deelnemers van de Koogroep hebben aangegeven zelf ook te willen investeren.

Beoogde doelen

De Tafel Leven Lang Ontwikkelen van de Riverboard beoogt transparant bij te dragen aan de missie van de Riverboard, namelijk het duurzaam versterken van economie en maatschappij in de Waterwegregio.

De doelen die door de kopgroep zijn vastgesteld zijn de volgende:

4. De Waterwegregio ontwikkelt zich de komende jaren als een plek waar talent zich vestigt en kan ontwikkelen. Zowel op korte als op lange termijn.
5. De Waterwegregio zet in op innovatieve oplossingen, waardoor vraag en aanbod duurzaam in balans zijn.
6. In de Waterwegregio blijft geen talent onbenut.
7. In de Waterwegregio realiseren we een toekomstbestendige en inclusieve arbeidsmarkt.
 - a. Wie werkt kan zich blijven ontwikkelen en zo werkende weg doorgroeien.
 - b. Geen jongere gaat zonder perspectief op werk van school
 - c. Wie wil werken, kan aan de bak.

Aanpak

Deze doelen kunnen onder andere bereikt worden door:

- Het door ontwikkelen van initiatieven in de regio op het gebied van arbeidsmarktbeleid en sociale circulariteit.
- Het opschalen van kansrijke initiatieven en pilots naar regionaal niveau.
- Het opstellen van een digitaal plan om de voortgang bij de jongeren systematisch te updaten.
- Het vinden van financiering en andere ondersteuning voor de initiatieven op regionaal niveau
- Het versterken van draagvlak voor deze initiatieven.

Leerwerkakkoord

Gestreefd wordt naar een breed draagvlak in en buiten de regio. Het instrument hiervoor is het Leerwerkakkoord (LWA). Als Waterwegregio vallen de Waterwegsteden onder het Rijnmonds LWA. Zij willen de ontwikkeling in de Waterwegregio steunen. Daarbij kunnen de Waterweg- LLO-ontwikkelingen in regio blijven van de waterweg partners. Op welke wijze deze samenwerking vorm gegeven wordt, dient nog nader invulling te krijgen. De intentie is nu uitgesproken om "Samen te leren, samen te doen, waarbij ieder het eigen tempo aanhoudt." Langs de lijnen van het LWA zullen de juiste communicatiestrategieën en - instrumenten moeten worden ingezet om de betrokkenheid van de betreffende partijen en bewoners in de regio te versterken.

Koepelafspraken en sectorplannen

In het leerwerkakkoord (LWA) komen de koepelafspraken te staan tussen de samenwerkingspartners van de Tafel LLO. Op welke wijze wordt een sluitende aanpak geborgd op LLO in onze Waterwegregio? Wie staat waarvoor aan de lat? En per sector wordt een sectorplan toegevoegd. Op welke wijze sluit bv de sector Food aan op 'Gaan voor een baan'? Wie doet wat? De samenwerking van de drie O's: ondernemers (en werkgevers), Onderwijs en Overheid vindt plaats in alle drie de pijlers en krijgt vorm door het sluiten van een overkoepelend Leerwerkakkoord (LWA) voor de MVS regio, waaronder sectorplannen worden afgesloten. In de LWA's worden specifieke afspraken gemaakt over de inzet die door de partners wordt gedaan en de hulp die daarbij nodig is. Afstemming met de bestaande netwerken en organisaties is daarbij cruciaal, zoals bv de afstemming met het UWV.

Figuur 3: Het LWA sluit aan op de behoefte van de sectoren

Behoeftesectoren: Het start bij ondernemers

De Waterwegregio worstelt met een aantal uitdagingen (Zie: de verkenning dec 2020) Denk hierbij aan een personeelsvraag waar niet aan voldaan wordt als gevolg van o.a. economische groei en vergrijzing, jongeren die voor opleidingen kiezen waar geen banen in zijn, uitval van jongeren, mismatch arbeidspotentieel p-wet etc etc..

Welke (personeels)behoefte speelt nu bij ondernemers? Hoe kan daar door de subtafels in voorzien worden? Inspanning op het opleiden van het huidige personeel, nieuw personeel en de instroom vanuit Stroomopwaarts?

Ondersteuning noodzakelijk voor de uitvoer van projecten

Het wordt steeds duidelijker, dat gelet op de omvang en de urgentie van de LLO problematiek in de Waterwegregio de Kopgroep weliswaar over voldoende strategische inzichten beschikt, maar om deze tot uitvoering te brengen over onvoldoende executiekracht. In de inventarisatieronde langs de Kopgroepleden is dan ook duidelijk aangegeven, dat het tijd wordt voor ondersteuning in de vorm van een programmamanager LLO en projectleiders voor de focuslijnen School naar Werk en voor Werk naar Werk. Deze ondersteuning zal niet ten koste van de huidige immense inbreng van de leden van de Kopgroep gaan. Er is geen enkele aanleiding en aanwijzing dat er achterover geleund gaat worden. Integendeel, nieuwe energie zal tot nieuwe initiatieven van de zijde van de Kopgroep en nieuwe leden leiden, waardoor de noodzakelijke versnelling van de uitvoering van de plannen op gang komt.

De aanvragen voor financiële ondersteuning of anderszins voor een programmamanager (voor de uitvoering van het Programma van Uitvoering van de Tafel LLO middels het LWA) en de verschillende projectleiders (voor de focuslijnen) worden momenteel voorbereid. Meerdere partijen in de Kopgroep zijn bereid hieraan eveneens bij te dragen.

Een delegatie van de Kopgroep is in gesprek met het Ministerie van Binnenlandse Zaken, het Rotterdamse LWA en decentrale overheden om de verschillende opties en mogelijkheden voor het opzetten en uitvoeren van een meerjarig regioplan LLO te verkennen.

Focus voor 2026: richtinggevende kaders voor 2026

De focus voor de komende jaren werd opgehaald op twee manieren.

1. In een brainstorm met de wethouders EZ en Onderwijs en
2. in een telefonische interviewronde met de overige Kopgroepleden.

AD 1: Brainstorm wethouders (zie bijlage 3)

Op 10 juni 2021 werd in een brainstorm met de wethouders EZ en Onderwijs van de Waterwegregio het volgende opgetekend:

- Er is interesse om op bestuurlijk niveau de mogelijkheden voor een LWA voor de Waterwegregio nader te verkennen/ aan te sluiten bij de Rijnmondse LWA. (In twee van de drie steden is ondertussen een motie aangenomen om deze mogelijkheden te verkennen.)
- Ditzelfde geldt ook voor het ontwikkelen van een individuele loopbaanoriëntatie o.b.v. een routekaart voor vooral jonge leerlingen ('Gaan voor een baan'), in samenwerking met het onderwijs en de ondernemers.
- De drie gemeentes zouden een nadere verkenning van de kansen op duurzame inzetbaarheid op de arbeidsmarkt te verbeteren wenselijk vinden. Dit in samenwerking met de verschillende partijen.
- Verder werd door de wethouders niet positief gereageerd op de vraag of verlenging van schooltijden in de regio bevorderd zou kunnen. Dit werd unaniem niet gezien als een (regionale) bestuursverantwoordelijkheid.

AD 2: inventarisatie onder de overige Kopgroepleden (Zie bijlage 4)

Deelnemende partijen willen allemaal graag hun agenda's delen over hun projecten, men ziet dat het handiger is om doublures en omissies te voorkomen. Men wil af van de beconcurrerende initiatieven in de regio. Het blijkt ook dat er dan sneller nieuwe initiatieven worden ontwikkeld. *Delen is het nieuwe versnellen.*

Vanwege de saamhorigheid op de input van de verschillende samenwerkingspartners, bepalen onderstaande thema's onze focus van de komende jaren.

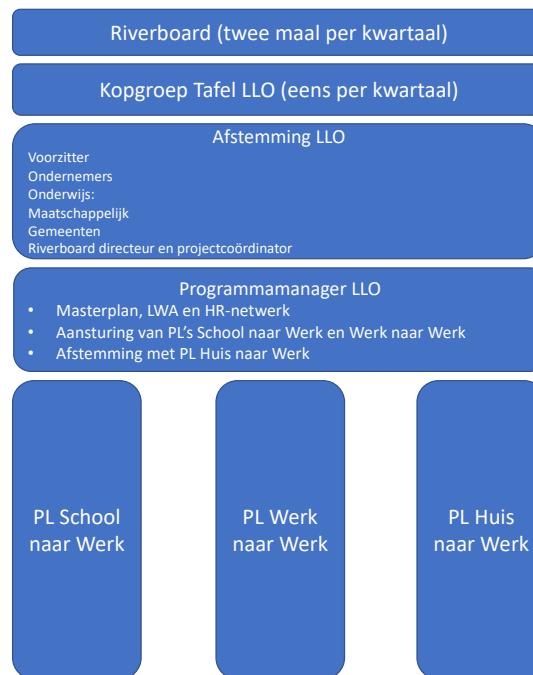
1. Samenwerking/opschaling/versterking (door LWA)
2. Doorlopende leerlijnen
3. Kennisdeling en openstellen agenda's
4. Organisatie

Deze thema's worden hieronder nader toegelicht op basis van de input die verkregen is uit de interviewronde.

1. Samenwerking/opschaling/versterking
 - a. Creëer meer bekendheid, investeer in netwerken, in elkaar verstaan en begrijpen.
 - b. Betrek meer ondernemers
 - c. Opschaling/versterking/samenwerking door samen te werken met Rotterdams LWA/STO/MRDH//SER/PZH en EBZ
2. Focus op doorgaande leerlijnen:
 - a. doorgaande leerlijnen van PO-VO (VMBO)-MBO naar HBO
 - b. structurele leerlijn PO-MBO gericht op beroepsoriëntatie en professionele vaardigheden.

- c. Ondersteun bestaande (FIA, BIA, MICS, technoplaza, Zorg en Welzijn plaza, X) en nieuwe campussen (ZIA, Horeca&Food Plaza)
- d. Sluit aan op LWA van regio Rotterdam of organiseer eigen regionale LWA.
- 3. Kennisdeling en openstellen agenda's:
 - a. Delen van lessons learned (Yes Delft, voorbeeld van Volker Wessel
 - b. Meer bezoek aan projecten die al bewezen hebben goed te werken in Zuid-Holland e.o. (*Ondernemershuis op Zuid; <https://www.oopz.nl/> *Online continue inventarisatie meer onder de aandacht brengen. Eventueel een LLO-desk
- 4. Organisatie:
 - d. Werk vanuit een gezamenlijke maatschappelijke opgave en open innovatie om tot keten-brede oplossingen te komen voor ongelijke kansen.
 - e. Vermijd bestuurlijke drukte en maak gebruik van wat er al is, zoals bestaande gebouwen en andere ruimtes en equipment. zoek naar de meest gemakkelijke verbindingen. Maak een jaarplan 2022, inclusief formatie en financiering.
 - f. LLO zeker ook in de regio organiseren, zodat we niet afhankelijk zijn van het aanbod in Rotterdam. We moeten LLO af kunnen stemmen op de specifieke wensen van de regio
 - g. Om de brug te slaan tussen vraag en aanbod, investeert Stroomopwaarts enerzijds in het ontwikkelen van vak- en werknemersvaardigheden van de cliënt en anderzijds door in te zetten op kansrijke sectoren, om daar de gezamenlijke inzet van ondernemers, onderwijs en overheid aan te koppelen. Deze lijn wordt versterkt om de zes tot acht meest kansrijke sectoren te voorzien van een gezamenlijke sluitende aanpak die leidt tot zo veel mogelijk kansen op werk. Er wordt ingezet op leerwerkakkoorden voor deze kansrijke sectoren in de lokale en regionale arbeidsmarkt. Het is een samenwerking tussen onderwijs, overheid en ondernemers en met de arbeidsmarktregio. Het opleidingsaanbod wordt continue afgestemd op de steeds veranderende arbeidsmarkt en behoeften van de lokale ondernemers. Het Opleidingshuis van Stroomopwaarts sluit hier bij aan.
 - h. Door aan een werkleertraject altijd een component van Stroomopwaarts en een component van reguliere werkgevers toe te kennen, kunnen mensen weer wennen aan werk bij reguliere werkgevers.
 - i. Leerlijnen maar ook andere aanbodversterkende instrumenten moeten onlosmakelijk met de LWA verbonden zijn en zouden ofwel integraal onderdeel moeten zijn van de LWA óf bijvoorbeeld als 'voortraject' of laagdrempelig alternatief voor de LWA kunnen gelden.
 - j. Het mooiste zou zijn als de spelers in de Tafel LLO hun commitment uitspreken en onderschrijven, dat zij het regionaal belang boven het eigen belang van de verschillende instituties stellen en bijvoorbeeld in een convenant ondertekenen, waarbij de gemeenteraden ook betrokken worden.
 - k. Transparante financiering waarin iedereen bijdraagt
 - l. Onderstaande structuur wordt voorgesteld

Organisatie

Figuur 4: Organisatie LLO

Relatie Riverboard en Tafel LLO

De Riverboard is een samenwerking van bedrijven, overheden, onderwijsinstellingen en maatschappelijk organisaties in de Waterweggemeenten Maassluis, Vlaardingen en Schiedam, met als doel **het versnellen van de groei van welvaart en welzijn in onze regio**. De deelnemers aan de Riverboard vormen echter meer dan slechts een *economic development board*: het is een beweging van partijen die er van overtuigd zijn dat wanneer zij met elkaar uitwisselen wat hun agenda en ambities zijn, dit samenwerking aanmoedigt en daarmee de kans op succes voor onze regio groter wordt.

Onderwerpen waar de Riverboard zich op richt

1. Hebben een relatie met duurzame economische groei, en
2. Zijn relevant voor 2 of meer steden, en
3. Zijn relevant voor 2 of meer 'helixen' (bedrijven, overheid, onderwijs, instellingen), en
4. Leiden niet alleen tot economische groei maar ook tot meer welvaart en welzijn, en
5. Worden actief en uiteindelijk zelfstandig gedragen door de deelnemers (we noemen dit een 'tafel').

De Riverboard vormt het 'dorpsplein' waar iedereen elkaar ontmoet, elkaar wat gunt, vertelt waar hij mee bezig is en plannen versterkt worden door ze aan elkaar te verbinden. De Riverboard versterkt netwerken zoals bv de sector-georiënteerde FIA of MICS. En als het nodig is kan de Riverboard nieuwe netwerken/Tafels starten zoals de Green Business Club en Tafel LLO die thematisch georiënteerd zijn.

De Riverboard faciliteert, de Tafels bepalen de inhoud. Dit geldt ook voor de Tafel LLO: de deelnemers van de tafel LLO bepalen de visie, de ambitie en de projecten. De ondersteuning van de Riverboard bestaat uit Verkennen, Aanjagen, Verbinden en Agenderen.